

20 NA LIMIA

Revista trimestral

"Para ver a Limia con outros ollos"

Nº1

O territorio

O Xeodestino A Limia está situado no sur da provincia de Ourense e abrangue os concellos de Baltar, Os Blancos, Calvos de Randín, Porqueira, Rairiz de Veiga, Sandiás, Sarreaus, Trasmiras e Xinzo de Limia. Este territorio destaca pola súa ampla chaira, formada pola antiga Lagoa de Antela, un dos humidais máis importantes da Península Ibérica ata a súa desecación nos anos 60. Actualmente, esta rexión representa unha mestura de historia, cultura e natureza, converténdose nun espazo único en Galicia.

Unha paisaxe diversa e rica en biodiversidade
A chaira da Limia é unha das características máis distintivas deste territorio. Esta ampla extensión de terras planas, situada a unha media de 600 metros de altitude, está rodeada por elevacións como a Serra do Larouco, que acada os 1.535 metros na súa parte portuguesa ou as suaves ondulacións das veigas que se estenden ao longo do río Limia. Este río, que nace na zona e cruza o territorio antes de adentrarse en Portugal, é un elemento clave para a fertilidade destas terras e un símbolo natural da comarca.

Unha parte significativa da Limia está integrada na Rede Natura 2000 e conta con figuras de protección como as Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA) e as Reservas da Biosfera Área de Allariz e Gerês-Xurés. Estes espazos albergan unha ampla diversidade de flora e fauna, facendo da comarca un lugar de referencia para a conservación ambiental e o turismo natural.

Esta rexión destaca pola súa ampla chaira, resultado da desecación da antiga Lagoa de Antela nos anos 60, que transformou a paisaxe nunha extensa planicie agrícola.

O río Limia atravesa a comarca, achegando fertilidade ás súas terras e sendo un elemento central na súa paisaxe. A Limia é coñecida pola súa rica historia e cultura, con festividades destacadas como o Entroido de Xinzo de Limia, un dos máis longos de España, e a Festa do Esquecemento, que conmemora o paso das tropas romanas polo río Limia.

A Lagoa

LAGOA DE ANTELA

A Lagoa de Antela foi durante séculos o corazón ecolóxico e económico da Limia.

Con máis de 3.600 hectáreas de superficie, esta lagoa era un dos humidais máis grandes de España e albergaba unha rica biodiversidade. A súa desecación, promovida pola ditadura franquista coa finalidade de gañar terras agrícolas, **transformou radicalmente a paisaxe e a economía da comarca, mais tamén supuxo a perda dun dos ecosistemas máis valiosos de Galicia.**

Na actualidade, existen proxectos que buscan recuperar parte do valor ecolóxico perdido, como a revitalización de antigas áreas húmidas e a promoción de prácticas agrícolas sostibles.

A Casa da Lagoa, en Sandiás, é un centro de interpretación que axuda a sensibilizar sobre a importancia deste espazo no pasado e no presente.

Un espazo de riqueza histórica e cultural

A Limia tamén destaca polo seu patrimonio histórico e cultural. A comarca está salpicada de torres medievais como a de Sandiás, a Torre da Pena ou a Torre da Forxa, que servían como fortificacións defensivas durante os conflitos fronteirizos entre Galicia e Portugal. Estas construcións, estratexicamente situadas, reflexan o pasado histórico dunha rexión que xogou un papel clave nas relacións transfronteirizas.

Outro elemento destacado é o Couto Mixto, un territorio singular que, ata o século XIX, gozou de independencia administrativa fronte a España e Portugal. Este enclave, que se estendía por Calvos de Randín e Baltar, é un exemplo único de organización autónoma na península.

Unha perda irreparable para a biodiversidade

A Lagoa de Antela era un hábitat crítico para unha ampla variedade de especies, especialmente aves acuáticas como o ánsar común, que atoparon aquí o seu último refuxio reprodutor en España.

Converteuse nun espazo esencial para a migración, a nidificación e a invernada de numerosas aves, así como para mamíferos, anfibios e vexetación palustre. A súa desecación eliminou repentinamente este ecosistema, provocando a extinción local de especies e a redución drástica das poboacións de moitas outras.

Ademais, o encauzamento dos ríos Antela e Limia, que acompañou a desecación, destruíu os bosques de ribeira e os fluxos de materia orgánica e nutrientes que alimentaban os ecosistemas circundantes. Este proceso tamén aumentou a vulnerabilidade dos solos á contaminación agrícola e á erosión.

Economía e sociedade.

Historicamente, a economía da Limia estivo ligada á agricultura e á gandería. Coa desecación da Lagoa de Antela, as terras convertéronse en espazos aptos para o cultivo intensivo, especialmente de patacas, cereais e forraxes. Porén, esta transformación tamén trouxo consigo desafíos ambientais como o empobrecemento dos solos e a perda de biodiversidade.

Socioloxicamente, a Limia caracterízase polo seu forte vínculo coa terra e as súas tradicións. A cultura popular mantense viva a través de festividades como o Entroido de Xinzo de Limia, recoñecido como un dos máis longos e destacados de Galicia, e a Festa do Esquecemento, que lembra o paso das tropas romanas polo río Limia.

Xeodestino: A Limia

Unha figura turística como o xeodestino presenta múltiples vantaxes, tanto desde unha perspectiva económica e social como ambiental e cultural. Estas iniciativas non só promoven o desenvolvemento sostible das rexións nas que se implementan, senón que tamén desempeñan un papel crucial na conservación do medio ambiente e na divulgación do seu valor.

1. Promoción e diversificación turística

Un xeodestino ofrece unha identidade clara e ben definida ao territorio, destacando as súas características únicas e potenciando recursos específicos como a biodiversidade, a cultura local ou o patrimonio histórico. Isto permite atraer diferentes tipos de turistas, como aqueles interesados en actividades de natureza, turismo cultural ou turismo científico, diversificando así a oferta e evitando a dependencia dun só modelo turístico.

Ademais, unha marca como "Xeodestino A Limia" axuda a situar a comarca no mapa, tanto a nivel nacional como internacional, facendo máis doada a promoción dos seus recursos naturais e culturais.

2. Fomento da conservación ambiental

Unha das vantaxes máis destacadas dun xeodestino é o seu potencial para fomentar a conservación do medio ambiente. Ao valorar os recursos naturais como activos turísticos, incrementase a sensibilización local e visitante sobre a importancia de protexer espazos únicos, como humidaes, bosques autóctonos ou áreas de gran biodiversidade.

Por exemplo, no caso de A Limia, a figura de xeodestino permite poñer o foco en proxectos de recuperación de humidaes como a Lagoa de Antela, promovendo accións que compatibilicen a actividade humana coa protección de hábitats fundamentais para aves migratorias e outras especies.

5. Protección da identidade cultural e do patrimonio

Leccións para o futuro:

A desecación da Lagoa de Antela ilustra os perigos de intervencións ambientais mal planificadas e baseadas en premisas económicas a curto prazo. Hoxe, a recuperación de humidais e a restauración de antigos ecosistemas en áreas como as areeiras abandonadas representan pequenos pasos cara a unha reconciliación co pasado.

Promover o turismo sostible e a conservación ambiental pode axudar a sensibilizar sobre a importancia dos ecosistemas húmidos e ofrecer unha alternativa viable ao modelo agrícola intensivo que levou á degradación deste valioso espazo.

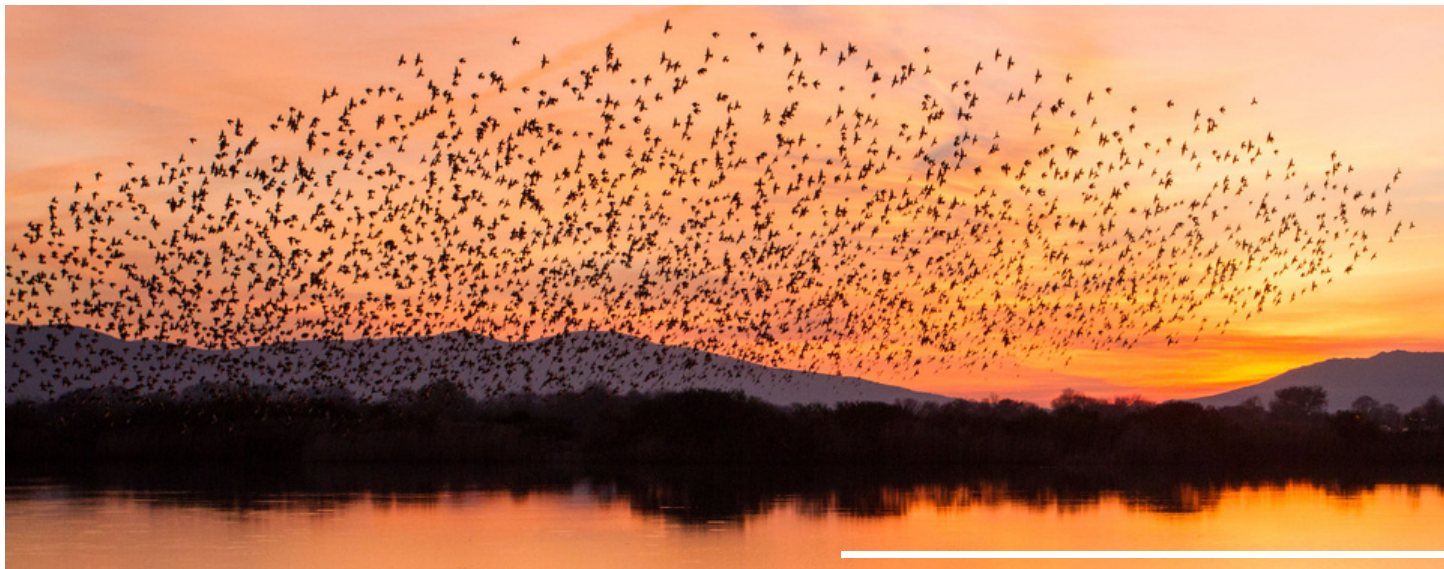
6. Incentivo para proxectos sostibles

O Xeodestino A Limia é unha plataforma única para impulsar proxectos sostibles que combinen a conservación do medio natural coa dinamización económica e social da comarca. Grazas á súa riqueza paisaxística, histórica e cultural, este territorio posúe un enorme potencial para liderar iniciativas que fomenten a sustentabilidade, o turismo responsable e a educación ambiental.

Conservación ambiental e recuperación de ecosistemas:

A figura do xeodestino serve como un motor para proxectos enfocados na recuperación ambiental, especialmente no caso da antiga Lagoa de Antela e das areeiras abandonadas. Iniciativas para revitalizar humidais, reforestar áreas degradadas e protexer especies ameazadas, como aves acuáticas e limícolas, son ferramentas clave para restaurar o equilibrio ecolóxico da zona. Ademais, estas accións melloran a resiliencia fronte ao cambio climático, xa que os ecosistemas húmidos actúan como sumidoiros de carbono e reguladores hidrolóxicos.

REDESCUBRINDO UN TESOURO

Redescubrir a riqueza ornitolóxica da Limia:

Unha oportunidade para a conservación e o turismo sostible. O territorio da Limia, cunha biodiversidade única e ecosistemas diversos, ofrece unha oportunidade incomparable para volver a conectar coa natureza a través da súa riqueza ornitolóxica.

Espazos como as Areeiras de Xinzo ou a Veiga de Ponteliñares son puntos clave para a observación de aves, albergando especies como a garza real, a avefría e mesmo aves migratorias que atopan nesta comarca un refuxio esencial.

Promover o avistamento de aves e a conservación dos seus hábitats trae múltiples beneficios:

1. **Conservación da biodiversidade:** a atención sobre as aves axuda a protexer os ecosistemas que dependen delas, reforzando as súas funcións naturais como a polinización e o control de pragas.
2. **Desenvolvemento turístico sostible:** a ornitología atrae a visitantes interesados en actividades respectuosas co medio, xerando ingresos para a economía local sen comprometer os recursos naturais.
3. **Educación ambiental:** descubrir a beleza das aves fomenta unha maior conciencia sobre a necesidade de protexer a biodiversidade, especialmente entre as novas xeracións.

GUÍA 20

1. ANDORIÑA
2. AVEFRÍA CHROMICA
3. AVELAIONA
4. BILURICO COMÚN
5. BILURICO DAS ROCHAS
6. BUBELA
7. CEGOÑA BRANCA
8. CORVO MARIÑO GRANDE
9. CUCO
10. CURUXA
11. FALCÓN PEQUENO
12. FERREIRIÑO BACACHÍS
13. GABEADOR COMÚN
14. GAIO
15. GARCÍÑA PEQUENA
16. GARZA REAL
17. LAVANCO
18. LAVERCA
19. PASPALLÁS
20. PICANZO VERMELLO

ANDORIÑA

HIRUNDO RUSTICA

A Andoriña é unha ave migratoria de tamaño pequeno, que mide entre 17 e 19 cm de lonxitude e ten unha envergadura de ata 32 cm. O seu plumaxe é inconfundible, coa parte superior dun azul metálico brillante e a parte inferior de cor branca. A gorxa é dun ton avermellado distintivo, e a súa cola aforquillada longa, con plumas externas máis longas, é característica da especie. Este deseño aerodinámico permítelle realizar manobras áxiles durante o voo, esencial para cazar insectos.

Habita nunha variedade de contornos, incluíndo campos agrícolas, zonas rurais e áreas urbanas. As Andoriñas constrúen os seus niños en forma de cunca utilizando lama e pequenas fibras vexetais, a miúdo adheridos a estruturas humanas como celeiros, pontes ou baixo os aleiros das casas. O niño é un lugar protexido onde a femia pon de 4 a 6 ovos, que son incubados por ambos pais durante aproximadamente 14 a 16 días. Os poliños permanecen no niño entre 18 e 23 días antes de voar.

A Andoriña é unha excelente cazadora de insectos, atrapando as súas presas en pleno voo, o que a converte nunha das aves insectívoras máis eficientes. Aliméntase principalmente de moscas, mosquitos e outros pequenos insectos voadores, converténdose nun aliado natural no control de pragas en áreas rurais.

AVEFRÍA CHOROMICA

VANELLUS VANELLUS

A Avefría choromica é unha rechamante ave limícola de tamaño medio, que se distingue pola súa característica crista alongada e o seu elegante voo acrobático. Cunha lonxitude de entre 28 e 31 cm e unha envergadura que acada ata os 85 cm, presenta un plumaxe escuro na parte superior e branco na parte inferior, cun notable brillo iridiscente verde e púrpura nas ás, que é visible cando a luz do sol incide nel. Este contraste de cores, xunto coa súa crista e voo distintivo, fan da avefría unha especie facilmente recoñecible.

Habita en pasteiros húmidos, campos agrícolas, marismas e outras áreas abertas con chans brandos, onde se alimenta principalmente de insectos, vermes, caracois e outros invertebrados que atopa ao escarvar co seu pico no chan. Tamén pode alimentarse de sementes e pequenas plantas cando as condicións o requiren. A súa capacidade para adaptarse a campos de cultivo, especialmente durante a época de cría, facilitou a súa supervivencia en hábitats modificados polo ser humano.

O niño da avefría choromica é unha simple depresión no chan, xeralmente en áreas descubertas como campos de cultivo ou pasteiros, o que permite que os ovos se camuflen co terreo. A femia pon entre 3 e 4 ovos, de cor marrón con manchas escuras, que son moi difíciles de detectar debido ao seu camuflaxe. Tanto o macho como a femia encárganse da incubación, que dura uns 24 a 29 días, e protexen activamente o niño de depredadores ou intrusos.

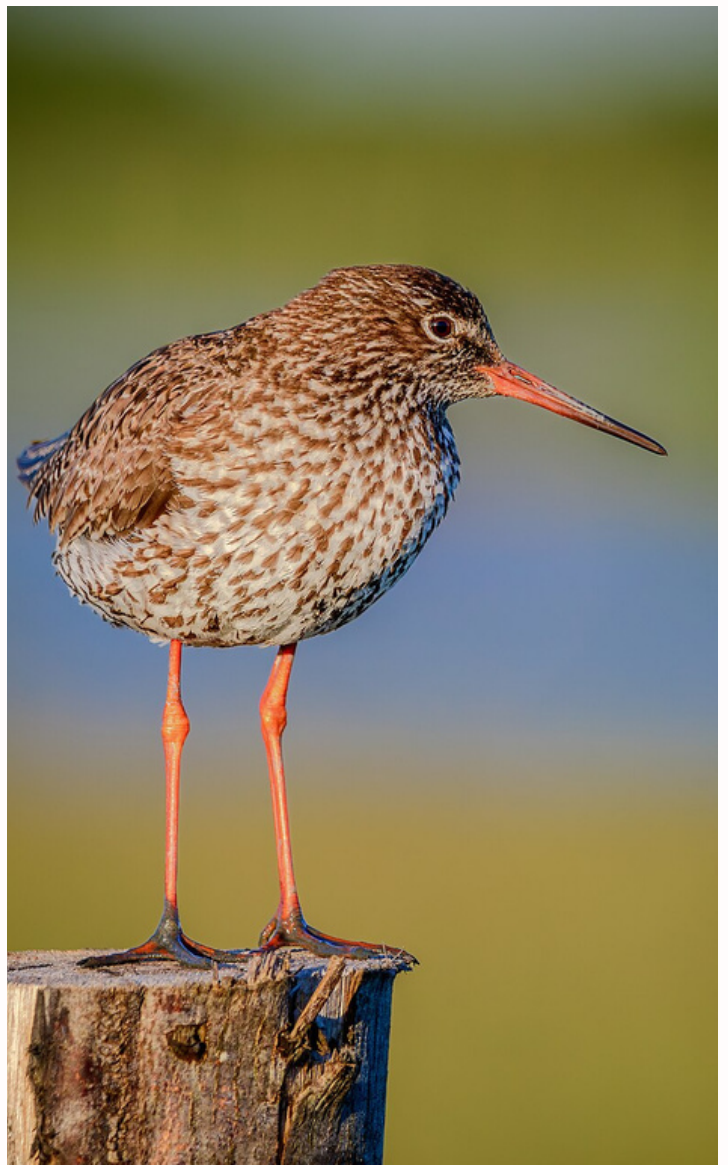
AVELAIONA

STRIX ALUCO

A Avelaiona é un moucho de tamaño mediano, cunha lonxitude de entre 37 e 43 cm e unha envergadura de ata 100 cm. Distínguese pola súa robusta constitución e o seu plumaxe marrón ou gris, con patróns moteados que lle permiten camuflarse eficazmente entre as árbores. Os seus grandes ollos negros e o seu disco facial redondeado dálle unha aparencia característica, e como a maioría das rapaces nocturnas, posúe un oído extraordinariamente agudo que lle permite cazar na escuridade.

Este moucho habita en bosques densos, parques e áreas arboradas, preferindo zonas con árbores maduras onde pode atopar cavidades para aniñar. A súa dieta é variada, aínda que se basea principalmente en pequenos mamíferos, como ratos e topos, pero tamén caza pequenas aves, insectos e anfibios. Ao igual que outras rapaces nocturnas, é capaz de voar de xeito extremadamente silencioso, o que lle dá unha vantaxe sobre as súas presas.

A Avelaiona aniña en cavidades naturais de árbores, aínda que tamén pode usar edificios abandonados ou caixas niño. A femia pon entre 2 e 4 ovos, que incuba durante uns 28 a 30 días. Tras a eclosión, os poliños son alimentados por ambos pais e permanecen no niño durante aproximadamente 5 semanas antes de se aventurar ao exterior.

BILURICO COMÚN

TRINGA TOTANUS

O Bilurico común é unha ave limícola de tamaño mediano, que mide entre 27 e 30 cm de lonxitude, con patas longas e de cor vermella brillante, unha das súas características máis distintivas. A súa plumaxe é marrón clara na parte superior, con manchas escuras e tons máis claros na parte inferior. Este patrón permítille camuflarse ben no seu entorno natural, como humidaís, marismas, beiras de ríos e lagoas, onde é común atopalo. O seu pico é recto, longo e lixeiramente alaranxado na base, o que lle facilita capturar unha ampla variedade de presas.

O Bilurico común aliméntase principalmente de insectos acuáticos, crustáceos, vermes, moluscos e pequenos peixes, que busca activamente nos solos lameiros das zonas húmidas que habita. Utiliza o seu pico para sondar o barro e a area na procura de alimento.

Durante a marea baixa, pode verse correndo ao longo da beira mentres captura presas rapidamente antes de que suba a auga.

Durante a tempada de cría, o Archibebe común aniña no chan, xeralmente en zonas húmidas e cubertas de vexetación.

O niño é unha simple depresión no chan, coidadosamente agochada entre herbas altas e xuncos, o que axuda a protexer os ovos dos depredadores. A femia pon entre 4 e 5 ovos de cor marrón claro con manchas escuras.

BILURICO DAS ROCHAS

ACTITIS HYPOLEUCOS

O Bilurico das rochas é unha pequena ave limícola que mide entre 18 e 21 cm de lonxitude, cunha envergadura de ata 38 cm. O seu plumaxe é marrón na parte superior e branco na parte inferior, o que lle proporciona un bo camuflaxe nas beiras de ríos, lagos e esteiros, onde pasa a maior parte do seu tempo. O seu aspecto sinxelo, combinado co seu pequeno tamaño, fáino fácil de identificar, especialmente polo seu comportamento distintivo e nervioso mentres se despraza rapidamente ao longo das beiras.

O Bilurico das rochas aliméntase de diversos insectos, pequenos crustáceos e moluscos que atopa nas zonas húmidas e lameiras próximas á auga.

A miúdo pódese observar picoteando o chan na procura de alimento mentres realiza rápidos movementos cara adiante e cara atrás, acompañados de constantes sacudidas do corpo e da cola. Este comportamento nervioso, xunto co seu voo baixo e rápido preto da auga, convérteno nunha das aves máis características das beiras dos corpos de auga.

O niño do Bilurico das rochas é unha simple depresión no chan, xeralmente agochada entre a vexetación próxima á auga, o que axuda a protexer os ovos dos depredadores. A femia pon de 4 a 5 ovos de cor marrón claro con manchas escuras, que son incubados durante uns 21 a 23 días.

BUBELA

UPUPA EPOPS

A Bubela é unha ave de tamaño medio, cunha lonxitude de entre 25 e 29 cm, facilmente identificable polo seu plumaxe alaranxado con negro e branco nas ás, a súa rechamante crista eréctil e o seu longo pico curvado. A crista, que levanta cando está excitada ou alerta, é unha das súas características máis distintivas. Habita nunha variedade de paisaxes abertas, como campos, hortas, pasteiros e zonas rurais, onde busca alimento no chan.

Aniña en ocos de árbores, en gretas de muros ou incluso en buratos no chan, o que lle proporciona unha protección natural fronte aos depredadores. A femia pon de 5 a 7 ovos, que son incubados durante uns 15 a 18 días. Os poliños permanecen no niño ao redor de 25 días antes de emprender o voo.

A Bubela é unha especie migratoria que se reproduce en Europa e Asia, e pasa os invernos en África. Durante a época de cría, o seu distintivo canto "up-up-up" é fácil de identificar nas paisaxes rurais. A pesar do seu aspecto exótico, é unha ave común en moitas áreas, e a súa capacidade para adaptarse a diferentes contornos asegurou a súa presenza nunha ampla gama de hábitats.

CEGOÑA BRANCA

CICONIA CICONIA

A Cegoña branca é unha ave grande e maxestosa que pode acadar ata 1 metro de altura, cunha envergadura de entre 155 e 215 cm. É facilmente recoñecible polo seu plumaxe branco puro, as puntas das ás negras e o seu longo pico vermello brillante. Esta especie é común en zonas abertas, humidaís e pradeiras, onde se alimenta dunha dieta variada que inclúe insectos, ras, peixes, pequenos mamíferos e mesmo réptiles. A miúdo, pódese ver camiñando lentamente por campos e pastizais na busca de alimento.

É famosa polo seu niño, unha estrutura grande e visible que constrúe en lugares elevados, como árbores, torres de igrexas, chemineas ou postes eléctricos. O niño, feito de ramas e materiais vexetais, é reutilizado ano tras ano e agrándase con cada tempada. Algúns niños poden acadar grandes dimensións co paso do tempo. A femia pon entre 3 e 5 ovos, que son incubados por ambos proxenitores durante un período de uns 33 a 34 días. Os poliños, ao nacer, son alimentados por regurxitación e medran rapidamente baixo o coidado de ambos pais.

A Cegoña branca é unha ave migratoria que realiza longas viaxes anuais. As poboacións europeas desprazan cara a África, percorrendo distancias de ata 10.000 quilómetros en busca de climas máis cálidos durante o inverno.

CORVO MARIÑO GRANDE

PHALACROCORAX CARBO

O Corvo mariño grande é unha ave acuática robusta, cun plumaxe negro brillante que pode mostrar reflexos verdes ou morados ao sol, e un pico longo e ganchudo ideal para capturar peixes. Mide entre 80 e 100 cm de lonxitude, cunha envergadura de ata 160 cm. Este experto pescador atópase tanto en augas costeiras como en ríos e lagos interiores, onde mergulla áxilmente para atrapar peixes, que son a súa principal fonte de alimento.

O Corvo mariño grande é un nadador excepcional e pode somerxerse a profundidades considerables na busca de presas. A súa técnica de caza inclúe longos mergullos, tras os cales emerge coa súa captura. Como o seu plumaxe non é completamente impermeable, adoita ser visto secando as ás estendidas ao sol despois de pescar.

Durante a época de cría, estas aves forman colonias en cantís, illas ou árbores preto da auga, onde constrúen grandes niños desordenados feitos de ramas, algas e outros materiais dispoñibles. A femia pon de 3 a 4 ovos de cor branca azulada, e tanto o macho como a femia incuban durante aproximadamente 28 a 31 días. Os pitos, aínda que nacen espidos e vulnerables, crecen rapidamente grazas á alimentación constante de ambos os pais, que regurxitan o alimento das súas crías.

CUCO

CUCULUS CANORUS

O Cuco é unha ave de tamaño medio, que mide entre 32 e 36 cm de lonxitude, cunha envergadura de ata 60 cm. Presenta un plumaxe gris na parte superior, mentres que a parte inferior está barrada en tons brancos e escuros. Este patrón aseméllao a un pequeno falcón, o que pode confundir a outras aves e facilitarlle o acceso aos niños. O cuco é coñecido principalmente polo seu comportamento parasitario de cría: a femia pon un único ovo no niño doutra especie, habitualmente de aves pequenas como as papuxas ou os paporrubios.

O poliño do cuco eclosiona antes que os ovos do anfitrión e a miúdo expulsa do niño aos outros ovos ou crías, quedando só para recibir o alimento dos pais adoptivos.

Este comportamento fixo do Cuco unha das aves máis estudadas pola súa relación con outras especies. A pesar desta estratexia parasitaria, moitas aves anfitriñas continúan alimentando o poliño do cuco ata que é capaz de valerse por si mesmo, o que resulta nun rápido crecemento grazas á atención exclusiva que recibe.

O hábitat do Cuco inclúe unha variedade de contornos, como bosques, campos abertos, pasteiros e bordos de bosques, onde se move entre a vexetación en busca do seu alimento preferido: insectos e eirugas, incluíndo eirugas peludas que moitas outras aves evitan debido á súa toxicidade ou dureza.

CURUXA

TYTO ALBA

A Curuxa é unha das aves nocturnas máis recoñecibles, de tamaño medio entre 33 e 39 cm de lonxitude e cunha envergadura de ata 95 cm. O seu plumaxe é característico, cunha mestura de tons dourados na parte superior e branco puro na inferior. O seu rostro en forma de corazón, enmarcado por un disco facial branco, é unha das súas características máis distintivas, axudándolle a dirixir o son cara aos seus oídos e mellorando a súa capacidade para cazar na escuridade.

Habita principalmente en áreas rurais, onde atopa refuxio en celeiros, edificios antigos, igrexas e ocos de árbores. A Curuxa constrúe un niño sinxelo nunha depresión, sen engadir moitos materiais, e pon entre 4 e 7 ovos. A incubación dura ao redor de 30 a 34 días, e os poliños permanecen no niño ata as 8 a 10 semanas de idade.

É unha cazadora silenciosa, coñecida pola súa capacidade para voar sen facer ruído grazas á estrutura especial das súas plumas, o que lle permite achegarse ás súas presas sen ser detectada. Aliméntase principalmente de pequenos mamíferos como ratos, musarañas e ratas, aínda que tamén captura aves pequenas e insectos. O seu oído extremadamente agudo permítelle localizar presas en completa escuridade.

FALCÓN PEQUENO

FALCO SUBBUTEO

O Falcón pequeno é un pequeno falcón que destaca pola súa increíble velocidade e axilidade en voo. Mide entre 30 e 36 cm de lonxitude, cunha envergadura de entre 70 e 84 cm. O seu plumaxe é escuro no dorso, mentres que a parte inferior do seu corpo é branca con raias horizontais negras no peito e nos flancos. Os adultos tamén presentan tons avermellados na parte inferior das patas e baixo a cola, o que lles dá unha aparencia distintiva.

O Falcón pequeno habita en zonas abertas con árbores dispersas, bosques claros e áreas próximas a corpos de auga, como ríos e lagos. A súa capacidade para voar rápido e manobrar no aire permítelle cazar aves pequenas como andoriñas e vencellos, así como grandes insectos voadores. Durante a caza, utiliza a súa aguda vista para detectar presas desde o aire e despois lánzase sobre elas con gran velocidade.

Este falcón é unha ave migratoria que cría en Europa e Asia e migra cara a África subsahariana para pasar o inverno. Durante a época de reprodución, o Falcón pequeno non constrúe o seu propio niño, senón que reutiliza niños abandonados doutras aves, como córvidos, situados no alto das árbores. A femia pon de 2 a 4 ovos, que son incubados principalmente por ela durante uns 28 a 31 días, mentres o macho encárgase de prover alimento.

FERREIRIÑO BACACHÍS

CYANISTES CAERULEUS

O Ferreiriño Bacachís é un pequeno paxaro moi vistoso, coñecido polo seu chamativo plumaxe de cores vivas. Mide arredor de 11 a 12 cm de lonxitude e destaca pola súa brillante cabeza e ás de cor azul, xunto co peito e o ventre dun vibrante amarelo. A cabeza tamén presenta unha pequena banda branca na fronte e unha liña negra que rodea o pescozo, creando un aspecto distintivo e atractivo.

Aniña en ocos de árbores, en gretas de muros ou incluso en buratos no chan, o que lle proporciona unha protección natural fronte aos depredadores. A femia pon de 5 a 12 ovos. Este paxaro é común nunha ampla variedade de hábitats, incluíndo bosques, xardíns, parques e áreas rurais. Aliméntase principalmente de insectos, eirugas e arañas, aínda que tamén consome sementes, froitos secos e bagas, especialmente nos meses de inverno cando os insectos escasean. A súa axilidade e destreza permítenlle colgarse de pólas finas e buscar o seu alimento nos lugares máis inverosímiles, o que o converte nun gran cazador no seu entorno.

A femia pon entre 8 e 10 ovos, que incuba durante aproximadamente dúas semanas. Tras a eclosión, ambos pais encárganse de alimentar os políños, que medran rapidamente e están listos para abandonar o niño despois duns 20 días.

GABEADOR COMÚN

CERTHIA BRACHYDACTYLA

O Gabeador común é un pequeno e áxil paxaro, de entre 12 e 13 cm de lonxitude, coñecido polo seu comportamento distintivo de trepar en espiral polos troncos das árbores. O seu plumaxe marrón e branco, con patróns raiados no lombo, proporciónalle un excelente camuflaxe contra a cortiza das árbores, permitíndolle pasar desapercibido mentres busca alimento. O pico fino e curvado cara abaixo é unha ferramenta especializada que utiliza para extraer insectos e arañas das gretas da cortiza, que constitúen a súa principal fonte de alimento.

O Gabeador común é moi activo, movéndose de forma rápida e constante mentres explora os troncos e pólas das árbores en busca de presas. O seu comportamento de escalador distíngueo de moitas outras aves forestais, e adoita comezar na base dunha árbore, trepando cara arriba en espiral antes de voar á base doutro tronco próximo para repetir o proceso.

Aniña nas fendas das árbores, detrás da cortiza solta ou en pequenas cavidades, onde a femia constrúe un niño usando musgo, herba e plumas. Pon entre 5 e 7 ovos, que son incubados durante aproximadamente dúas semanas. Ambos pais encárganse de alimentar os poliños, que permanecen no niño ata que están listos para voar.

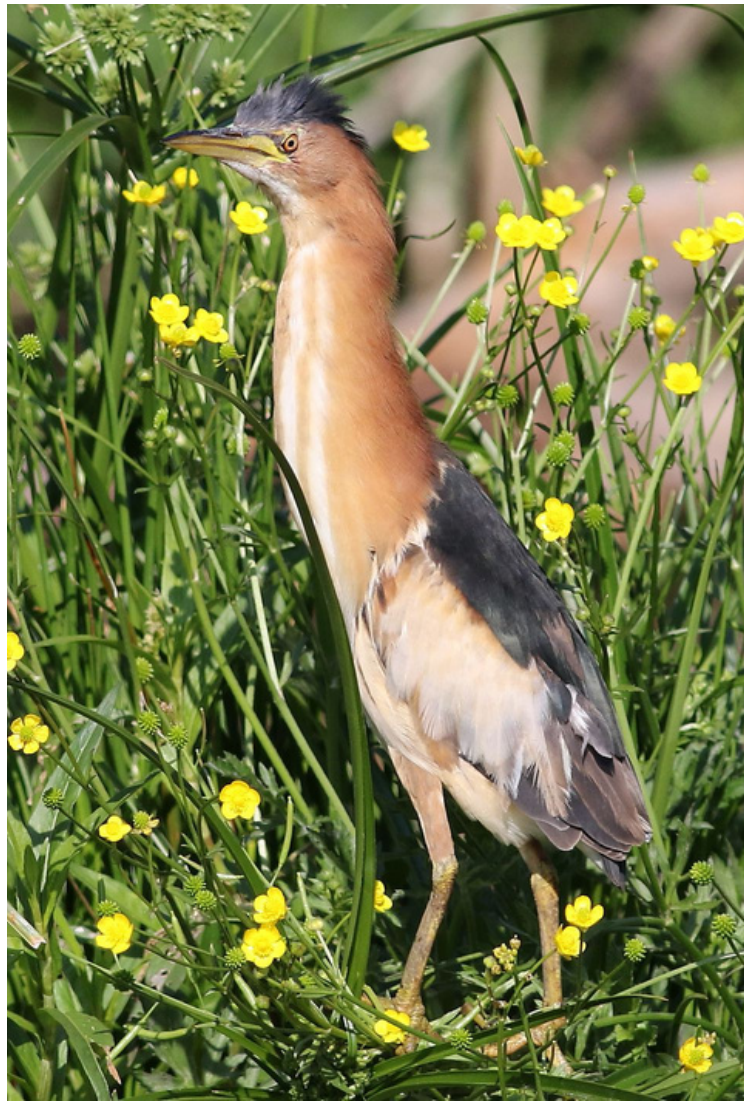
GAIO

GARRULUS GLANDARIUS

O Gaio é un membro colorido e distintivo da familia dos córvidos. Cunha lonxitude de entre 34 e 35 cm, o seu plumaxe é predominantemente rosado marrón, con chamativas manchas azuis nas ás e unha franxa negra na cara que lle dá un aspecto enmascarado. As plumas das ás de tons azul eléctrico, son un dos seus rasgos máis característicos, en contraste co seu comportamento tímido e a miúdo furtivo no bosque.,

Este paxaro habita en bosques de caducifolias e mixtos, así como en parques urbanos, onde se move con axilidade entre as árbores. É moi coñecido pola súa capacidade para imitar unha variedade de sons, incluíndo os cantos doutras aves, e mesmo ruídos humanos. O seu canto é unha mestura de chamadas ásperas e sons imitativos, e é unha ave moi territorial que utiliza a súa voz para defender o seu espazo.

O Gaio constrúe o seu niño nas alturas das árbores, utilizando ramas, herba e musgo. A femia pon entre 4 e 6 ovos, que son incubados durante aproximadamente 16 a 18 días. Os poliños son alimentados por ambos pais e permanecen no niño arredor de 20 días antes de voar. Este córvido é omnívoro e ten unha dieta variada que inclúe landras, insectos, pequenos vertebrados, e ás veces ovos e poliños doutras aves.

GARCIÑA PEQUENA

IXOBRYCHUS MINUTUS

A Garza pequena é a garza máis pequena de Europa, cunha lonxitude que varía entre 33 e 38 cm e unha envergadura de entre 52 e 58 cm. Posúe un plumaxe marrón escuro na parte superior e abrancuxado no ventre, o que lle axuda a camuflarse perfectamente entre a densa vexetación de marismas, xunqueiras e humidais. Esta especie de hábitos solitarios é extremadamente tímida, o que a converte nunha ave difícil de observar. Os seus movementos lentos e silenciosos entre os xuncos permiten que pase desapercibida mentres busca presas.

O Garza pequena aliméntase principalmente de peixes pequenos, anfibios, insectos acuáticos e ocasionalmente crustáceos. Caza en áreas pouco profundas, onde permanece inmóbil ou se move lentamente ata que unha presa está ao alcance do seu pico puntiagudo, o cal utiliza para capturala rapidamente.

Durante a época de cría, o Garza pequena constrúe un niño sinxelo con ramas e vexetación acuática, xeralmente ben agochado entre os xuncos. A femia pon entre 4 e 6 ovos, e tanto o macho como a femia encárganse da incubación, que dura entre 16 e 19 días.

Os poliños nacen cubertos de plumas brancas e son alimentados por ambos proxenitores. Aínda que é unha ave migratoria, moitas poboacións europeas da Garza pequena trasládanse ao África subsahariana para invernar.

GARZA REAL

ARDEA CINEREA

A Garza real é unha das garzas máis grandes de Europa, cunha lonxitude que varía entre 90 e 98 cm e unha envergadura que pode acadar ata os 195 cm. O seu plumaxe é principalmente gris, cunha crista negra e un pico longo e afiado de cor amarela que utiliza para cazar. É unha especie común en ríos, lagos, marismas e humidais, onde se alimenta principalmente de peixes, aínda que tamén caza anfibios, insectos grandes e mesmo pequenos mamíferos e aves

Esta garza é unha cazadora paciente, que se mantén inmóbil durante longos períodos ou camiña lentamente pola auga pouco profunda, agardando o momento axeitado para lanzar o seu pico como unha lanza e capturar a súa presa. A súa capacidade de adaptación permítelle prosperar en distintos hábitats acuáticos, tanto en zonas costeiras como no interior.

Durante a época de cría, a Garza real é colonial, formando grandes colonias chamadas “garcerías”, que poden estar compostas por centos de parellas. Os niños, grandes e robustos, constrúense nas copas das árbores preto da auga e están feitos de ramas e material vexetal. A femia pon entre 3 e 5 ovos, que son incubados tanto polo macho coma pola femia durante uns 25 a 28 días. Os poliños, ao nacer, dependen dos seus pais, que os alimentan regurxitando comida directamente nos seus picos.

LAVANCO

ANAS PLATYRHYNCHOS

O Lavanco é quizais o pato máis coñecido e estendido no hemisferio norte, tanto en ambientes naturais como en parques urbanos. Os machos son facilmente identificables pola súa cabeza verde iridiscente, un anel branco no pescozo e o peito castaño. As femias, pola súa parte, presentan un plumaxe máis discreto en tons marróns moteados, o que lles proporciona un excelente camuflaxe cando están no niño. Miden entre 50 e 65 cm de lonxitude e teñen unha envergadura de ata 95 cm.

O Lavanco é moi adaptable e pode atoparse nunha ampla variedade de ambientes acuáticos, incluíndo lagos, ríos, lagoas, estanques e marismas. Aliméntase dunha dieta omnívora, que inclúe plantas acuáticas, sementes, invertebrados, pequenos peixes e mesmo restos de comida en áreas urbanas. A miúdo pódese ver filtrando a auga co seu pico para capturar alimentos, unha técnica característica dos patos de superficie.

A tempada de cría comeza na primavera, cando a femia selecciona un lugar para construír o seu niño no chan, oculto entre a vexetación. O niño, feito de herba e plumas, adoita estar ben agochado para protexelo dos depredadores. A femia pon entre 7 e 12 ovos, que incubará durante aproximadamente 26 a 30 días. Os poliños son nidífugos, o que significa que poden seguir á nai e nadar poucas horas despois de nacer.

LAVERCA

ALAUDA ARVENSIS

A Laverca é unha ave de tamaño mediano, que mide entre 16 e 18 cm de lonxitude, cun plumaxe marrón moteado na parte superior e máis claro na parte inferior. Este patrón críptico permítelle camuflarse perfectamente nos campos abertos, pradeiras e estepas onde habita. Ao igual que a cotovía, a Laverca ten unha pequena crista na cabeza que pode erguer cando está alerta ou en exhibición.

A súa dieta componse principalmente de sementes e grans, aínda que tamén consome insectos e outros invertebrados, especialmente durante a tempada de cría, cando necesita unha maior cantidade de proteínas para alimentar ás súas crías. Esta dieta variada permítelle sobrevivir en diferentes tipos de hábitat, desde campos agrícolas ata pradeiras naturais.

O niño da Laverca é unha simple depresión no chan, rodeada de vexetación baixa, o que lle proporciona protección fronte aos depredadores. A femia pon de 3 a 5 ovos, que son incubados durante uns 10 a 12 días. Os poliños son nidífugos, o que significa que abandonan o niño pouco despois de nacer, aínda que dependen dos pais para alimentarse durante un tempo. É especialmente famosa polo seu canto, que emite mentres realiza voos ascendentes en espirais.

PASPALLÁS

COTURNIX COTURNIX

O Paspallás é un pequeno galliforme que mide entre 16 e 20 cm de lonxitude e posúe un plumaxe marrón con raias escuras, o que lle proporciona un excelente camuflaxe no seu entorno natural. O seu plumaxe críptico, combinado co seu estilo de vida discreto, fai que a miúdo pase desapercibida nos campos de cultivo, pasteiros e matogueiras onde habita. Esta codorniz é coñecida pola súa habilidade para agocharse entre a vexetación, e o seu comportamento terrestre permítelle moverse rapidamente entre a herba e os cultivos sen ser detectada.

A súa dieta é variada e inclúe principalmente sementes, insectos e brotes tenros, o que a converte nunha especie importante no control de insectos nos campos agrícolas.

Durante a época de reprodución, a femia constrúe un niño sinxelo no chan, que consiste nunha pequena depresión cuberta por vexetación. Alí pon de 6 a 12 ovos, que son incubados exclusivamente pola femia durante un período de aproximadamente 16 a 18 días. Os poliños son nidífugos, o que significa que abandonan o niño pouco despois de eclosionar e seguen á nai mentres aprenden a alimentarse por si mesmos.

Estes xoves son moi activos desde o momento do seu nacemento e medran rapidamente, o que lles permite independizarse a unha idade temperá. O Paspallás común é unha especie migratoria.

PICANZO VERMELLO

LANIUS COLLURIO

O Picanzo vermello é unha ave de tamaño pequeno a mediano, que mide entre 16 e 18 cm de lonxitude. O seu plumaxe é rechamante, cun dorso marrón avermellado, cabeza gris nos machos, e unha distintiva máscara negra que cobre os ollos, dándolle un aspecto característico. As femias presentan cores máis apagadas, con tons marróns no canto do gris na cabeza. Esta especie habita principalmente en matogueiras, campos abertos e bordos de bosques, onde busca perchas elevadas como ramas ou postes desde os cales caza.

O Picanzo vermello é un cazador eficiente, alimentándose de insectos grandes, como escaravellos, saltóns, e ás veces pequenos vertebrados como lagartiñas ou pequenas aves.

É famoso polo seu peculiar hábito de empalar as presas en espiñas, arames ou ramas afiadas, o que lle gañou o alcume de “verdugo”. Este comportamento non só lle permite almacenar comida, senón que tamén facilita a manipulación de presas difíciles de despezar.

O seu niño, situado en arbustos densos ou vexetación baixa, está construído con ramas, herbas e outros materiais vexetais. A femia pon de 4 a 6 ovos, que son incubados durante uns 14 días. Tanto o macho coma a femia colaboran na alimentación dos políños, que abandonan o niño despois de aproximadamente 15 a 16 días.

Información de contacto

Dirección postal

Sede GDR Limia-Arnoia Xinzo da Limia
Avd. de Ourense, 19
32630 Xinzo da Limia (Ourense)

Correo electrónico

info@xeodestinoalimia.gal

988 688 779